

De legnagyobb voltál mint apostol, ki a katolikus hitéletnek a tespedésből való felrészására és a katolicizmus magasztos eszméjének megvalósítására köröket és egyesületeket alkottál és teremtettél hűveiddel, akiknek élén állva, fáradhatatlan buzgalommal törődtél az eltitkolt szenvedés, a gondosan rejtgetett szegénység felkutatására, az emberi nyomor enyhítésére, a szenvedő emberiség fájdalma által kisajtolt könnyeknek letörlésére és a legmagasztosabb célra, az ember legdrágább kincsének, Istentől belé lehelt halhatatlan lékének az ő hőfűhérségében való megőrzésére, úgy az emberi gyarlóság, kishitűség és szenvedélyek által megmetélt léleknek azon utra való térítésére, mely őt alkotójához, urához, Istenéhez vezet. Végtelen nagy és pótolhatatlan a mi vesztésűnk, de keresztényi alázattal meg kell nyugodnunk a Mindenható akarátában, ki téged, szeretett lelkiatyánkat, főpásztorunkat, katolikus egyleteink megteremtőjét és legfáradhatatlanabb munkását megfog jutalmazni földi életednek jószágáért, szerénységeidért és emberszeretetedért, az örökélettel, amelynek útját annyiszor kimutattad hűveidnek, minket pedig, a pásztor nélkül maradt nyáját, vezetni fog továbbra is azon az uton, mely a te ideális szép lelked legnagyobb vágyához a küzdő, a szenvedő lelkek megváltásával a diadalmas emberi lélek üdvözüléséhez vezet.

Szeretett főpásztorunk, jószágos lelkiatyánk és atyai jóbarátunk, Jászai Géza, Isten veled!

Két óra volt már, amikor a gyászkiórt elhagyta a temetőt és Jászai Géza a várostól kijelölt diszshelyen örök pihenőre megtért.

A nagybeteg Görgey.

— Most kilencvenhét éves. —

— Huszonöt éve... harmincnyolc éve... idestova hatvan éve...

Amint özvegy Görgey Istvánné és leánya így kicövekelik előttünk annak a ropant terjedelmű életnek az útját, mely végső lobbánásait veti a szomszéd szobában, úgy tetszik, mintha e csöndes házban megtorlódott volna az idő és közvetlen közelből egy század tömege meredne ránk.

— Amit ön kíván, az ma még lehetetlen. Hogy kit szeretett és kit nem, kit védett, kit okolt: ha ejtünk is róla szót, nem az újság számára mondjuk. De egyik kérdésére meg akarunk felelni és az a válaszuk, hogy megbocsánjtani senkinek nem kellett, mert tanusítjuk, hogy *harag, keserűség sohasem élt a lelkében*. Fájdalom, arról már szó sem lehet, hogy ő maga vonja le az ön számára életének tanulságait. De ha tehetné, sem mondana mást, mint amit nekünk annyiszor mondott s ez az, hogy *teljesítette kötelességét*, csak azt teljesítette és hogy a lelkiismereténél magasabb ítélőszéket nem fogadott el.

— Tudnia kell, hogy nála harmóniásabb lelkű, derűsebb kedvű ember kevés járt közöttünk. Persze, igyekezett megnyugvást keltő magyarázatát találni, hogy miért bélyegezték a rettentő váddal és e megnyugtató magyarázatot megtalálta abban, hogy erre és az ő nagy áldozatára szüksége volt a nemzetnek. Ha nem lett volna rá szüksége, akkor igyekezett volna a nemzet más medret ásni a maga hitének, olyan medret, mely talán közelebb vezetne volna az igazsághoz. Ne vegye tulzásnak: mi olyannak láttuk mindig, mint egy napfényes magasztot, de azért sejtettük, hogy vannak a lelkének olyan mélységei, melyeket eltakar. Sejtettük, kellett ezt abból, hogy *örökké történelmi tanulmányokkal foglalkozott és hogy nyolcvankét éves korában elkezdett angolul tanulni*, hogy eredetiben olvassa Shakespeare-nak azokat a drámáit, melyekből megnyugvást kereshet mindenki, aki igazságos

ügygyel bukott el nagy tömegekkel szemközt...

— De ne gondolja — folytatta Görgeyné, — hogy ez a gondolat uralkodt volna egész életét. Attól kezdve, hogy még Klagenfurtban tollba mondta friss emlékeit, egy szót sem ejtett ki a rehabilitálása érdekében. Tehát kijelentem, *az sem igaz, hogy halála után szenzációs iratai fognak napvilágot látni*. Semmiféle memoáron, följegyzésen nem dolgozott. Hadtestének iratai tudvalevően a bécsi hadi levéltárban vannak, amelynek Beyer alezredes adta át azokat és az Akadémianál vannak Görgey ifjúkori, negyvennyolc előtti levelei. Ezenkívül legföljebb arról az ötvenhatvan noteszkönyvről lehet szó, melyekbe, tán ötven év óta, beírta, kik látogatták meg, milyen az időjárás stb. Élete folyása a következő volt: mikor hazajött, a Lánchidnál, majd egy részvénytársaságnál kapott szerény állást. Több állása aztán nem is volt, mert bizony a Görgey névre alig lehetett volna, teszem azt, biztosító társaságot alapítani. *Közöttünk élt, bizony szegényesen, minden jövedelem nélkül*. Azt tette, amivel aztán a legutóbbi évekig foglalkozott: furt, faragott, kalapált, dolgozott az egész háznak és rengeteget olvasott. Egy napon, a reggelinél, a magunk szűkös viszonyairól beszélgettünk, mire ő mosolyogva így szólt:

— Engem nem aggasztanak a gondok. *Ha megbetegszem, bemegyek egy kórházba. Meg van ott is jól az ember.*

— Ez a kijelentése engem mélyen megindított. Még aznap levelet írtam Tisza Kálmánnak és a miniszterelnök három nap alatt elintézte a kérvényemet. A helyzet még inkább javult, mikor a negyvennyolcas henvédek nyugdíját rendezték. Azóta nyolc, majd tizenkétezer korona nyugdíjat kap.

— Hogy örült-e annak a mozgalomnak, mely az ő rehabilitálására megindult: nem tudom. Épp oly nyugodtan viselte, mint előbb a vádat. Az ő hite rendületlen volt és független attól, amit mások hittek, vagy hisznek, vagy hit és meggyőződés nélkül állítanak róla. Egyébként, amiről ön beszél, a megváltozott felfogásnak a nyomait mi igazán alig látjuk. Vannak ismerőseink, akik naponta kérdezősködnek felőle, egyébként azonban nagyon kiesiny kör az, melyet Görgey Arthur hogyan érdekel. Pedig *csak rajta múlt, hogy nyílt rehabilitálása szenzációs külsőségek között megtörténjék, olyan látogatást fogadjon, mely minden okoskodásnál és magyarázatnál többet jelentett volna*. Mindezt nem óhajtotta.

— Kemény ember volt egész életében. Kilencvenkét éves koráig nem ismerte az élet apró kényelmeit. Kilencvenkét éves volt, mikor egy napon, életében először tette meg, hogy ebéd után lepihent. Ekkor tudtuk meg, hogy baja van. És azóta beteg. A vers azt mondja: Törette seregét Görgey, de törte ő önmagát is.

A tábornok nem beszél. Azt mondják, golyót őrző nyitott fejsebe az oka, hogy értelmese megesökkent. Két ápolónő van mellette, akiktől, ha megszólal, az időt kérdi. Mert ha kiderül, vihetik Visegrádra.

Most kilencvenhét éves Görgey Arthur...

Török-göög ellentétek. Konstantinápolyból jelentik: Talaat bey ma Kisásziába utazott, mert személyesen akar meggyőződni arról, hogy igazak-e azok a panaszok, amelyeket az athéni kormány a görögök állítólagos üldözése miatt hangoztat. A belügyminiszter mindent elkövet, hogy a görög alattvalók életbiztonságát megővje. Az utóbbi napokban hatalmas népvándorlás indult meg Macedónia felől az anyaországba. Az elvesztett macedóniai tartományokból eddig kétszáznyolcvanezer mohamedán tér vissza Törökországba, Szalonikiban pedig ötezer muzulmán szállott hajóra, akik Szerbiából

menekültek. — Szalonikiból jelentik: Arra a hírre, hogy a törökök rettenetesen üldözik a görögöket Kis-Ázsiában, igen nagy izgalom támadt az egész Görögországban, de különösen Tráciában. Tegnap este már azt beszéltek, hogy Görögország ultimátumot küldött a török kormánynak, mert az ökméni patriárka panaszt tett Athénben a keresztény egyház üldözése miatt. A konstantinápolyi rendőrség elkobozza mindazokat a görög lapokat, amelyek a keresztény templomok bezárásáról hírt adnak. — Athénből jelentik: A porta tudatta a görög kormánynyal, hogy mindent meg fog tenni, hogy biztosítsa a Törökországban élő görögök háborítatlan nyugalmát.

A Vörös-Kereszt ünnepe.

(Harmincöt éves jubileum. — Worzikovszky Károlyné ünneplése. — A csütörtöki program. —

(Saját tudósítónktól.) Az Országos Vörös-Kereszt Egyesületének szegedi választmányára csütörtökön, Urnapján délelőtt a városháza közgyűlési termében tartja meg ünnepi diszkozyűlését.

A diszkozyűlésen avatják fel az önkéntes betegápolónőket és a szegedi egyesület lovag Worzikovszky Károly özvegye urnő érdemud és 35 éves működésének jubileumát ünneplik. Az ünnepség alkalmából a király képviselőjében Csekonics Endre gróf, v. b. t. t., főasztalnokmester, a Magyar Szent Korona Országos Vörös-Kereszt Egyesületének elnöke, Feilitzsch Bertchold báró központi főmegbízott, főgondnok és Argay János királyi tanácsos, helyettes főmegbízott. A mai nap folyamán lovag Worzikovszky Károlynéhoz megleghangu táviratot küldöttek Mária Valéria főhercegnő és Ferenc Szalvator főherceg. Várady L. Árpád kalocsai érsek pedig széphangu üdvözlő levelet küldött az ünnepi ünnepre eljött Filler Mária Bécsből, a ki ezideig 700.000 koronát áldozott jótékony célra s itt avatják fel magyar betegápolónővé s a gyűlésen nagy alapítványt fog tenni.

A szegedi ünnepség programja a következő:

1. Elnöki megnyitó: a vendégek és a közgyűlés üdvözlése, megemlékezés az ünnepély jelentőségéről és a genfi conventióról, elmondja Veress Károly ny. kuriai bíró.
2. Az önkéntes betegápolónők ünnepélyes felavatása: a) a felavató beszédet mondja Illés Imre dr. törzsorvos, helyőrségi orvosfőnök és a szegedi csapatkórház parancsnoka, a tanfolyam vezetője; b) a betegápolónők leteszik a Somogyi Szilveszter dr. rendőrfőkapitány társelnök által felolvasott fogadalmat, megkapják a diplomát s hadegészségügyi jelvényt.

3. A magyar szent korona országai Vörös-Kereszt Egyesülete Szeged városi választmányának 35 éves múltja és a Vörös-Kereszt missziója, elmondja Rózsa Andor dr. ügyvéd egyesületi ügyész.

4. Lovag Worzikovszky Károlyné egyesületi ügyvezető elnök 35 éves eredetű munkálkodásának ünneplése:

- a) az ünnepelt urnő arcképének leleplezése. Az ünnepi beszédet mondja Szmolányi Nándor tanár, egyesületi főtitkár, az arcképet leleplezik báró Podmaniczky Judit és Somogyi Miki;

- b) az egyesület harmincöt szál virágait átnyújtja Horváth Lajosné, egyesületi alelnök;

- c) az ünnepelt urnő nevére tett 1000 koronás alapítvány oklevelét bemutatja Szendrey Jenő dr. városi osztályjegyző, egyesületi titkár.

5. Üdvözlések.
6. Záróbeszéd, mondja Eisenstein Jakab dr. tb. kórházi igazgató-főorvos, egyesületi főorvos.

Az ünnepély folyamán a szegedi honvédkerületi zenekar a Széchényi-téren hangversenyt ad.